

DERYBOS DĖL VEDYBŲ IR KRIKŠTO

MIKALOJUS LASOCKIS APIE JOGAILOS TAPIMO LENKIJOS KARALIUMI APLINKYBES

[...] Iš kitos pusės, šiaurėje, minėta karalystė [Lenkija] ribojasi su šalimi, vadinama Lietuva. Kadaise tai buvo barbarų kraštas, o dabar katalikiškas. [...]

Ši labai karinga tauta smarkiai puldinėjo Lenkijos karalystę. Dėl tų smūgių karalystė tapo lyg ir palikta likimo valiai, nebegalėjo jiems priešintis, nes trukdė kiti priešai netikėliai, suprantama, totoriai, kurie puolė ją iš kitos pusės. [...]

Karalystė, pagaliau pamačiusi, jog nepajėgia netikėliams priešintis ginklais, sumanė kitą būdą taikai pasiekti ar bent kitomis priemonėmis atvesti juos į tikėjimą. Lenkijos karaliaus vieta buvo tuščia mirus karaliui Liudvikui, kuris buvo kilęs iš Prancūzijos ir valdė Lenkijos bei Vengrijos karalystes ir kuris paliko dvi dukteris. Viena iš jų turėjo (kartu su ja ir Vengrijos karalystę) dabartinis imperatorius, o kita buvo palikta Lenkijos karalystei. Karalystės pirmieji vyrai sumanė nebent per vedības tą tautą atvesti į katalikų tikėjimą. Jie pasiuntė pas dabar jau mirusį karalių, kuris anuomet buvo tos šalies viešpats ir didysis kunigaikštis, pasiuntinius. Jei jis su visa savo tauta priimtų katalikų tikėjimą ir tą šalį sujungtų su karalyste, karalystė jam duotų į žmonas dukterį - sosto įpėdinę - ir uždėtų karaliaus vainiką. O karalius, ir trokšdamas karalystės, ir dėl to, kad iš prigimties buvo linkęs į gėrį, pasitaręs priėmė su savo pirmaisiais valstybės vyrais ir tėvyne [katalikų] tikėjimą ir sutiko vesti. Taip jis buvo padarytas Lenkijos karaliumi, atvestas sostinėn į karaliaus sostą, būtent Krokuvon, iš pradžių buvo pakrikštytas, paskui vedė, po to buvo karūnuotas.

Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai, t. 1: *Nuo seniausių laikų iki XV amžiaus pabaigos*, [sudarė Norbertas Vėlius], Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996, p. 537–538.

JANAS DLUGOŠAS APIE JOGAILOS DERYBAS DĖL LENKIJOS KARŪNOS

Didysis lietuvių kunigaikštis Jogaila, sužinojęs, kad karališkoji mergelė, Liudviko duktė, iš Vengrijos yra atvežta į Lenkijos Karalystę ir vainikuota karališkąja karūna ir kad jai perduotas visos Lenkijos Karalystės tvarkymas ir valdymas, be to, nuolat sulaukdamas ne tik gandų, bet ir šviežių naujienų iš savo pasiuntinių, kuriuos nusiuntė ištirti padėti, suprato, kad minėtoji karališkoji mergelė yra tokia maloni ir graži, kad šiuo metu visame pasaulyje vargu ar galima tikėtis rasti jai lygią, todėl du savo brolius – Skirgailą ir Borisą, taip pat Vilniaus seniūną Hanulą pasiuntė į Krokuvą pas karalienę Jadvygą ir pas Lenkijos dvasininkus ir baronus, kad prašytų minėtą mergelę duoti jam į žmonas. Šie gi, atvesti į pasitarimą, kuriame dalyvavo karalienė Jadvyga ir gausybė pareigūnų, Jogailos vardu įteikė karalienei Jadvygai brangias ir vertingas dovanas, o kunigaikštis Skirgaila pasakė tokius žodžius: „Jau seniai didžių valdovų ir galingų karalių mūsų ir lietuvių didysis kunigaikštis Jogaila yra raginamas priimti krikščionių tikėjimą ir atsižadėti savojo, kurį iš tėvų paveldėjo. Tačiau tai padaryti niekas negalėjo jo įtikinti, net ir kryžiuočių iš Prūsijos rengiami karai, palikdami šią garbę Aukščiausiojo Dievo dėka Tau, Geriausioji ir Švenčiausioji karaliene, ir Tavo Karalystei Lenkijai kaip dovaną, išlikiančią daugelį amžių. Taigi jei Tavo Prakilnybė minėtą mūsų poną, didįjį Lietuvos kunigaikštį Jogailą, teksis priimti kaip savo vyrą, bus išpildyta ne tik tai, kas iš jo buvo reikalaujama kitų karalių ir valdovų, t. y. priimti katalikų tikėjimą, bet ir bus pridėta kitų svarbių dalykų. [...]“. Taip pasakė šis barbaras. Nors ši pasiuntinybė karalienei Jadvygai buvo maloni, o Lenkijos dvasininkams ir baronams priimtina, tačiau ji buvo nusiūsta pas Vengrijos karalienę Elzbieta, velionio Liudviko žmoną ir karalienės Jadvygos motiną, kad sužinotų jos valią ir sprendimą. Taigi minėtiems pasiuntiniams, kunigaikščiams Skirgailai ir Borisui, taip pat Hanului, buvo liepta vykti į Vengriją, o su jais vyko ir trys

lenkų baronai [...]. Lenkijos pasiuntiniams paaiškinus, kad šių pasiūlymų priėmimas atneš daug naudos krikščionybei ir Lenkijos Karalystei, Vengrijos karalienė Elzbieta pareiškia, kad ji sutinka su viskuo, kas naudinga tikėjimui ir Lenkijos Karalystei, ir pritarė, kad jos duktė karalienė Jadvyga, Lenkijos dvasininkai ir baronai darytų tai, kas prisidės prie krikščionių respublikos ir jų pačių gerovės. Lietuvių pasiuntinybė įtikino daugelį, o ypač Krokuvos didikų, kuriems patiko, kad prijungiant svetimas žemes stiprinama Lenkijos Karalystė ir kad svetimi karaliai labiau nei savieji tuo rūpinasi. Taigi atmetę Mazovijos kunigaikščio Zemovito ir Opolės kunigaikščio Vladislovo pasiūlymus, kadangi juos priėmus menka būtų buvusi nauda, paniekinę Austrijos kunigaikštį Vilhelmą, kadangi iš jo pagalbos būtų sulaukę vėlai ir tolimoje ateityje, savo viltis ir troškimus nukreipė į Lietuvos kunigaikštį Jogailą.

1385 m. rugpjūčio 14 d. Krėvos aktas, [sudarė Jūratė Kiaupienė], Vilnius: Žara, 2002, p. 34–36.